

POSTANOWIENIE

Dnia 2 października 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Maciej Pacuda

w sprawie z odwołania W. Z.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Sosnowcu
w przedmiocie odrzucenia odwołania,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 2 października 2024 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonego od postanowienia Sądu Apelacyjnego
w Katowicach z dnia 14 października 2022 r., sygn. akt III AUz 68/22,

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2) zasądza od ubezpieczonego na rzecz organu rentowego
kwotę 5400 (pięć tysięcy czterysta) złotych z ustawowymi
odsetkami za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia
zobowiązanemu niniejszego postanowienia tytułem kosztów
zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Katowicach postanowieniem z dnia 14 października 2022 r. oddalił zażalenie wniesione przez odwołującego się W. Z. na postanowienie Sądu Okręgowego w Katowicach z dnia 20 lipca 2021 r., którym nie uwzględniono wniosku odwołującego się o uchylenie zarządzenia przewodniczącego z dnia 26 marca 2021 r. w przedmiocie zwrotu

odwołania (pkt 1) oraz odrzucono odwołanie wniesione w dniu 11 maja 2021 r. jako spóźnione (pkt 2).

Odwołujący się W. Z. wniósł do Sądu Najwyższego skargę kasacyjną od postanowienia Sądu Apelacyjnego z dnia 14 października 2022 r., zaskarżając to postanowienie w całości i zarzucając naruszenie przepisów postępowania, to jest: art. 477⁹ § 3 k.p.c. w związku z art. 130^{1a} § 1 i 3 k.p.c., art. 130^{1a} § 1 i 3 k.p.c., art. 386 § 1 k.p.c. w związku z art. 397 § 3 k.p.c. oraz art. 385 k.p.c.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący powołał się na oczywistą zasadność tego środka zaskarżenia oraz potrzebę dokonania wykładni przepisów prawnych. Zdaniem skarżącego, jego skarga kasacyjna zasługuje na przyjęcie do rozpoznania, ponieważ uchybienia, jakich dopuściły się Sądy pierwszej i drugiej instancji, miały charakter kwalifikowany, a zaskarżone orzeczenie w sposób oczywisty narusza przepisy postępowania, w stopniu mającym istotny wpływ na treść orzeczenia, w szczególności art. 477⁹ § 2 k.p.c., na skutek nieuwzględnienia wynikającego z tego przepisu nakazu przekazania przez organ rentowy odwołania wraz z całymi aktami postępowania. Nadto na tle wykładni i stosowania art. 130^{1a} § 1 i 3 k.p.c. wystąpiły istotne rozbieżności w orzecznictwie sądów. Skarżący podkreślił w tym zakresie, że istotne wątpliwości dotyczą zwłaszcza tego, czy w sytuacji, gdy strona otrzymuje samo zarządzenie o zwrocie pisma (bez fizycznego zwrotu tego pisma), ponowne wniesienie pisma powinno polegać na powtórnym złożeniu pisma bez braków formalnych czy też może ograniczyć się do złożenia pisma uzupełniającego braki? Zdaniem skarżącego, przyjęcie „pierwszego wariantu” ma przy tym zbyt restrykcyjny charakter, a w licznych przypadkach może być dysfunkcjonalne.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). Wypada

również dodać, iż zgodnie z art. 398⁴ § 2 k.p.c., określającym wymogi formalne skargi kasacyjnej, skarga kasacyjna powinna zawierać wniosek o przyjęcie do rozpoznania i jego uzasadnienie. Należy zatem stwierdzić, że wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym wcześniej art. 398⁹ § 1 k.p.c., a jego uzasadnienie winno zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy. Skarga kasacyjna nie jest bowiem (kolejnym) środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, z uwagi na przeważający w jej charakterze element interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia.

Wypada także przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym stanowiskiem judykatury skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, jeżeli zaskarżone tą skargą orzeczenie zapadło wskutek oczywistego naruszenia prawa, zaś oczywiste naruszenie prawa powinno być rozumiane jako widoczna, bez potrzeby dokonywania pogłębionej analizy jurydycznej, sprzeczność wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem albo powszechnie przyjętymi regułami interpretacji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 lutego 2001 r., I PKN 15/01, OSNAPiUS 2002 nr 20, poz. 494 oraz z dnia 17 października 2001 r., I PKN 157/01, OSNAPiUS 2003 nr 18, poz. 437) i jest możliwe do przyjęcia tylko wówczas, gdy orzeczenie jest niewątpliwie sprzeczne z zasadniczymi i niepodlegającymi różnej wykładni przepisami prawa (por. orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 30 stycznia 1963 r., II CZ 3/63, OSPiKA 1963 nr 11, poz. 286). Powołanie się przez autora skargi kasacyjnej na przesłankę zawartą w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. zobowiązuje go zatem do przedstawienia wyводу prawnego zmierzającego do wykazania kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, co daje podstawy do uznania skargi za oczywiście uzasadnioną, tj. podlegającą uwzględnieniu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 11 grudnia 2009 r., II PK 223/09, LEX nr 585777 oraz z dnia 3 lutego 2010 r.,

II PK 304/09, LEX nr 602695). Innymi słowy, jeżeli skarżący powołuje się na oczywistą zasadność skargi, to powinien zawrzeć w niej wywód prawny, z którego ta oczywista zasadność będzie wynikała. Ma to być przy tym zasadność łatwo dostrzegalna już nawet przy pobieżnej lekturze skargi (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2010 r., V CSK 459/09, LEX nr 602638).

Z kolei przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na potrzebę wykładni przepisów prawa wymaga od skarżącego określenia, które przepisy wymagają wykładni Sądu Najwyższego, ze wskazaniem, na czym polegają związane z tym poważne wątpliwości, lub z przedstawieniem rozbieżności w orzecznictwie sądów (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2002r., III CKN 570/01, Biuletyn SN, 2002, nr 7, s. 10). Ponadto konieczne jest opisanie tych wątpliwości lub rozbieżności, wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, a także przedstawienie własnej propozycji interpretacyjnej (por. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 3 listopada 2003r., II UK 184/03, z dnia 22 czerwca 2004 r., III UK 103/04, czy też z dnia 17 grudnia 2007 r., I PK 233/07). W przypadku powoływania się na rozbieżności w orzecznictwie konieczne jest także, choćby przykładowe, wskazanie orzeczeń, w których ten sam przepis prawa byłby odmiennie wykładany. Wypada również dodać, iż nie istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.) ani nie występuje w sprawie istotne zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), jeżeli Sąd Najwyższy zajął już stanowisko w kwestii tego zagadnienia prawnego lub wykładni przepisów i wyraził swój pogląd we wcześniejszych orzeczeniach, a nie zachodzą żadne okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02, OSNAPiUS – wkładka z 2003 r. nr 13, poz. 5).

Zdaniem Sądu Najwyższego, oceniany w niniejszym postępowaniu wniosek skarżącego o przyjęcie jego skargi kasacyjnej do rozpoznania nie spełnia wyżej określonych kryteriów.

Co do sugerowanej przez skarżącego oczywistej zasadności skargi, Sąd Najwyższy zauważa przede wszystkim, że jedynym przepisem postępowania wymienionym w ocenianym wniosku jako naruszony w sposób kwalifikowany jest art. 477⁹ § 2 k.p.c. Przepis ten jest jednak adresowany wyłącznie do organu

rentowego oraz wojewódzkiego zespołu do spraw orzekania o niepełnosprawności. Nie może więc dojść do jego naruszenia nawet przez sąd pierwszej instancji rozpoznający odwołanie, nie mówiąc już o sądzie drugiej instancji, a przecież skarga kasacyjna jest środkiem zaskarżenia prawomocnych orzeczeń drugoinstancyjnych (art. 398¹ § 2 k.p.c.). Abstrahując wszakże od tego spostrzeżenia, trzeba stanowczo podkreślić, że art. 477⁹ § 2 k.p.c. nie został powołany w podstawach zaskarżenia (powołano tam wyłącznie art. 477⁹ § 3 k.p.c., a więc przepis regulujący zupełnie inną materię). Tymczasem, zgodnie z art. 398¹³ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy rozpoznaje skargę kasacyjną w granicach zaskarżenia oraz w granicach podstaw. Jest więc związany granicami skargi kasacyjnej wyznaczonymi jej podstawami, co oznacza, że nie może uwzględniać naruszenia żadnych innych przepisów niż wskazane przez skarżącego. Sąd Najwyższy nie jest bowiem uprawniony do samodzielnego dokonywania konkretyzacji zarzutów lub też stawiania hipotez co do tego, jakiego aktu prawnego (przepisu) dotyczy podstawa skargi. Nie może także zastąpić skarżącego w wyborze podstawy kasacyjnej, jak również w przytoczeniu przepisów, które mogłyby być naruszone przy wydawaniu zaskarżonego orzeczenia. Sąd Najwyższy może zatem skargę kasacyjną rozpoznawać tylko w ramach tej podstawy, na której ją oparto, odnosząc się jedynie do przepisów, których naruszenie zarzucono (por. pośród wielu wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 listopada 2010 r., I PK 78/10, LEX nr 725005). Niemożliwe jest więc przyjęcie skargi do rozpoznania ze względu na okoliczności, które wykraczają poza podstawy tego środka zaskarżenia, a więc nie mogą być uwzględnione przy jego rozpoznaniu.

Niezależnie od powyższej argumentacji wypada też dostrzec, że opisana w tej części wniosku sytuacja dotycząca wcześniejszego załączenia pełnomocnictwa do akt organu rentowego mogłaby ewentualnie stanowić podstawę do zażalenia wniesionego na zarządzenie przewodniczącego wydane w trybie art. 130^{1a} k.p.c. Skarżący nie wywiódł jednak tego zażalenia, doprowadzając do uprawomocnienia się wspomnianego zarządzenia.

Odnosząc się natomiast do tej części wniosku, która wskazuje na potrzebę wykładni art. 130^{1a} § 1 i 3 k.p.c., Sąd Najwyższy wstępnie zauważa, że skarżący deklaruje wprowadzić w tym zakresie „istotne rozbieżności w orzecznictwie sądów”,

jednakże nie powołuje równocześnie żadnego orzeczenia, które owe rozbieżności by potwierdzało. Ponadto Sąd Najwyższy stanowczo stwierdza, że przepis ten jest klarownie sformułowany. Stanowi on *lex specialis* do art. 130 § 1 k.p.c. i ma zastosowanie wyłącznie wobec podmiotów w nim wskazanych, to jest: adwokata, radcy prawnego, rzecznika patentowego lub Prokuratorii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej. Jego wykładnia prowadzi zaś do wniosku, że art. 130^{1a} § 1 k.p.c. nie ma ograniczeń przedmiotowych. Określony w nim mechanizm postępowania w przypadku braków formalnych dotyczy każdego pisma procesowego wnoszonego w sprawie (także pozwu oraz odwołania wniesionego w sprawie z zakresu ubezpieczeń społecznych). Konsekwencją wdrożenia trybu z art. 130^{1a} § 1 k.p.c. jest zaś umożliwienie stronie złożenia tego pisma ponownie, w terminie tygodnia od dnia doręczenia zarządzenia o zwrocie pisma. Jeżeli pismo to nie jest dotknięte brakami, wywołuje skutek od daty pierwotnego wniesienia (art. 130^{1a} § 3 k.p.c.). Z treści tego przepisu jednoznacznie wynika też, że określony w nim termin tygodniowy do ponownego wniesienia pisma procesowego niedotkniętego wadami lub brakami biegnie nie od „fizycznego” zwrotu pisma, lecz od doręczenia stronie (pełnomocnikowi strony) zarządzenia o zwrocie tego pisma. Kwestię tę wyjaśnił już zresztą Sąd Najwyższy w uzasadnieniu uchwały z dnia 29 października 2021 r., III CZP 60/20 (OSNC 2022 nr 4, poz. 39), wyrażając dodatkowo pogląd prawny, zgodnie z którym zarządzenie o zwrocie pozwu wniesionego przez adwokata, radcę prawnego, rzecznika patentowego lub Prokuratorię Generalną Rzeczypospolitej Polskiej, wydane na podstawie art. 130^{1a} § 1 i 2 k.p.c., doręcza się tym podmiotom; termin do wniesienia zażalenia na to zarządzenie biegnie od dnia jego doręczenia z uzasadnieniem sporządzonym na żądanie, o którym mowa w art. 357 § 2¹ k.p.c. w związku z art. 362 k.p.c.

Nie ma zatem racji skarżący, sugerując, że skuteczne dokonanie zwrotu pisma następuje dopiero z chwilą łącznego (fizycznego) doręczenia zarządzenia o zwrocie oraz pisma podlegającego zwrotowi i dopiero od tej chwili otwiera się termin do ponownego wniesienia tego pisma.

Kierując się przedstawionymi motywami, Sąd Najwyższy doszedł do przekonania, że skarżący nie wykazał potrzeby poddania jego skargi kasacyjnej merytorycznemu rozpoznaniu. Dlatego, opierając się na podstawie art. 398⁹ § 2

k.p.c., a w odniesieniu do kosztów postępowania kasacyjnego na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w związku z art. 99 k.p.c. oraz § 10 ust. 4 w związku z § 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych, orzekł jak w sentencji postanowienia.

[SOP]

[ał]